

Sygn. akt I UK 398/19

POSTANOWIENIE

Dnia 17 listopada 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriłło

w sprawie z odwołania W. S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.
o emeryturę pomostową,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 17 listopada 2020 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 6 czerwca 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 6 czerwca 2019 r. oddalił apelację ubezpieczonego W. S. od wyroku Sądu Okręgowego w C. z dnia 8 lutego 2019 r., oddalającego wniesione przez niego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. z dnia 11 października 2018 r., odmawiającej wnioskodawcy prawa do emerytury pomostowej wobec niewykazania 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach.

W wywiedzionej od powyższego wyroku skardze kasacyjnej ubezpieczony, zaskarżając wyrok Sądu Apelacyjnego w całości, podniósł zarzut naruszenia przepisów postępowania: (-) art. 232 k.p.c. oraz art. 233 k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. w związku z art. 382 k.p.c., polegający na nierozpoznaniu przez Sąd drugiej instancji wszystkich zarzutów podniesionych przez wnioskodawcę w toku postępowania, a nadto braku wskazań przyczyn, dla których Sąd Apelacyjny odmówił mocy

dowodowej dowodom osobowym na istotne okoliczności sprawy; (-) art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 387 § 2¹ k.p.c., przez nieprzedstawienie w zaskarżonym wyroku własnych ustaleń faktycznych i prawnych oraz niewyjaśnienie podstawy prawnej rozstrzygnięcia.

Wskazując na powyższe zarzuty, skarżący wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) oraz poprzedzającego go wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego jej rozpoznania.

Skarżący stwierdził, że wniesiona przez niego skarga zasługuje na przyjęcie do rozpoznania, ponieważ jest ona oczywiście uzasadniona, albowiem zaskarżony wyrok w sposób oczywisty narusza przepisy postępowania, jak i przepisy prawa materialnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Na wstępie warto podkreślić, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. W konsekwencji tego, w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym między innymi na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu

katalogowi przesłanek. Ustawodawca, konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) i obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007; z dnia 10 marca 2008 r., III UK 4/08, LEX nr 459291; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 404134 i z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392).

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W razie powołania przesłanki przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że skarżący nie wykazał istnienia powołanej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Stawiając tezę o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, jej autor nie sprecyzował, w obrazie jakiego przepisu upatruje tej przesłanki przedsądu, ani nie uzasadnił słuszności tezy o kwalifikowanym naruszeniu tego przepisu. Argumentów za istnieniem powyższej przesłanki przedsądu należałoby zatem poszukiwać w innych elementach konstrukcyjnych skargi, tj. w podstawach kasacyjnych i ich uzasadnieniu. Nie jest to jednak rolą Sądu Najwyższego na etapie badania kryteriów przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Podstawy skargi kasacyjnej nie podlegają bowiem analizie w przedsądowej fazie postępowania przed Sądem Najwyższym, w związku z czym o tym, że skarga jest oczywiście uzasadniona, nie może decydować motywacja zawarta w uzasadnieniu jej podstaw.

Niezależnie od tego wypadu przypomnieć, że skarżący domagał się w niniejszym postępowaniu sądowym doliczenia do stażu pracy w szczególnych warunkach okresu od 11 stycznia 1988 r. do 31 lipca 1994 r., podnosząc, iż wbrew zapisom zakładu pracy nie pracował jako spawacz gazowy, ale jako walcownik na Walcowni Bruzdowej. Sąd Apelacyjny na podstawie całego zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w tym zwłaszcza na podstawie dokumentów z akt osobowych wnioskodawcy jednoznacznie ustalił, że od 10 lutego 1987 r. odwołujący się został przyjęty do pracy na stanowisku operatora suwnicy wsadowej w charakterze ucznia, a od 1 września 1987 r. wykonywał tę pracę jako samodzielny pracownik. W dniu 26 grudnia 1987 r. zwrócił się do pracodawcy z prośbą o przeniesienia go z Wydziału Stalowni Martenowskiej na wydział Walcowni P-41, na co w dniu 6 stycznia 1988 r. uzyskał zgodę, z adnotacją o zatrudnieniu na stanowisku przepalacza gazowego. Faktycznie od 11 stycznia 1988 r. ubezpieczony wykonywał pracę spawacza gazowego, co potwierdzają także kolejno wydawane angaże. Dopiero z dniem 1 sierpnia 1994 r. ponownie przeniesiony został na Wydział P-41 na stanowisko walcownika stali profilowej. Kierując się powyższymi ustaleniami, Sąd odwoławczy uznał, że ubezpieczony nie spełniał przesłanek do przyznania mu prawa do emerytury pomostowej w rozumieniu art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1924 ze zm.), gdyż nie wykazał on 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach w hutnictwie - art. 4 pkt 2 tejże ustawy.

Sposób motywowania przez skarżącego oczywistej zasadności skargi kasacyjnej sprowadza się do polemiki z poczynionymi przez Sądy obu instancji ustaleniami faktycznymi. Tymczasem w myśl art. 398³ § 3 k.p.c. oraz art. 398¹³ § 2 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalania faktów lub oceny dowodów, a Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. Skarżący w istocie kwestionuje dokonaną przez Sąd ocenę dowodów i wynikające z niej ustalenia faktyczne, co zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. uchyla się spod kontroli kasacyjnej.

Zauważyć też trzeba, że skarżący w podstawach skargi kasacyjnej wskazuje jedynie na naruszenie przez Sąd odwoławczy przepisów postępowania, nie podnosząc zarzutu naruszenia prawa materialnego. Tymczasem bez podniesienia

zarzutów w ramach kasacyjnej podstawy naruszenia prawa materialnego nie można wykazać wpływu zarzucanej obrazy przepisów postępowania na wynika sprawy. Rozstrzygnięcie sporu sądowego jest bowiem rezultatem subsumcji prawa materialnego do prawidłowo ustalonego stanu faktycznego. Naruszenie przepisów prawa procesowego tylko wówczas może stanowić skuteczną podstawę kasacyjną, gdy wykazany zostanie jego wpływ na rozstrzygnięcie sprawy. Przez taki wpływ należy rozumieć nie tylko, że dane uchybienia bezpośrednio lub pośrednio miały lub mogły mieć wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, ale i że były tego rodzaju lub wystąpiły w takim natężeniu, iż ukształtowały lub mogły ukształtować treść zaskarżonego orzeczenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2006 r., I CSK 63/05, niepublikowany). Takiego wyводу ewidentnie brak jest w treści wniosku o przyjęcie niniejszej skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Konkludując, należy stwierdzić, że skarżący nie zdołał wykazać, iż zachodzi potrzeba rozpoznania jego skargi przez Sąd Najwyższy, wobec czego z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzeczono jak w sentencji.